

Výstavba rodinných domov a zachovanie nemocničného parku vo svetle poznania faktov a súvislostí (2. časť)

Širšie dôsledky (ne)výstavby rodinných domov na Myjave

Pri takomto komplexnejšom pohľade treba spomenúť aj ďalšie súvislosti. Sčasti to má dopad aj na znovuosídľovanie okolitých kopaníc, čo umožnili krajské orgány v záujme ich zachowania ako tzv. *významného krajinotvorného prvkmu*. Tento vznenšíený a vyznávačmi tradičnej kultúry podporovaný zámer, má však aj menej vzeňené dôsledky, najmä tam, kde začínajú domy vznikať aj na miestach kde nikdy neboli, nehovoriac o dôsledkoch takéhoto bývania, ktoré sa, žiaľ, v niektorých prípadoch a rodinách už začínajú prejavovať.

Dalším dôsledkom nedostatku vhodných stavebných pozemkov, je skutočnosť, že so súhlasom tunajšieho stavebného úradu a predstaviteľov obce Stará Myjava, sa stavebníci novodobých bungalowov nezastavili ani pred pietnymi miestami v oblasti staromyjavského „Kostoličia“. Je to poľutovania hodná aktivita, najmä po tom čo nás rodák, univerzitný profesor Dr. Branislav Varsík, DrSc, identifikoval toto územie za miesto, kde stál prvý kostol a prvé jadro Myjavy, odhalil sa od roku 1586 začalo šíriť osídlenie celej centrálnej časti Myjavskej pašorkatiny (Zborník FF UK - Historika, roč. XXIII, s. 147, tiež monografia Myjava z r. 1985, s. 43).

Povolenie výstavby domov na tomto území je však ukázkou aj toho, ako sa na tunajších úradoch dodržiava stavebný zákon, a preto treba o tom uviesť ďalšie súvislosti. V prvom rade historické - že na týchto miestach sa odohrala roku 1621 bitka s habsburgským vojskom, ktorá vošla do histórie. V nej zahynulo 80 našich predkov a pri tunajšom kostole boli aj pochovaní (Ján Kollár - text piesne *Myjava a kozáci*, 1846, tiež prof. Varsík monografia Myjava, 1985, s. 61 a 62). Okrem toho tu pôsobil Daniel Krman, vzdelenec stredoeurópskeho významu, význačný predstaviteľ myjavského cirkevného zboru, a ako biskup aj celej evanjelickej cirkvi na Slovensku. V tomto kostole bola pochovaná i jeho matka a prví dvaja farári, a treba dodať, že táto lokalita sa zapísala do histórie aj počas ďalších povstaní, kedy bola Myjava opäť vyrabovaná a vypálená, a preto tu okrem zaniknutého cintorína zostalo len zhorenisko.

No aj tak z hľadiska našej história ide o významné miesto a želaním prof. Varsíka bolo, aby sme sa ho pokúsili detailnejšie archeologicky lokalizovať a na týchto miestach vytvoriť pamätník na znak úcty k prým zakladateľom Myjavy i obetiam viacerých revolučných zápasov (*Myjava v obrazoch histórie*, s. 26). Preto som sa obrátil na

Dr. Mateja Ruttkaya, riaditeľa Archeologickej ústavu SAV s požiadavkou, aby podporil zámer, že s použitím moderných geofyzických metód bude táto lokalita podrobnejšie preskúmaná.

Nádejnej odpoveď prišla koncom júla 2015 s tým, že „*archeologický ústav SAV sa pokúsi v budúcnosti zakomponovať merania v polohe Myjava - Kostoličšo do niektorého z projektov*“. Kópiu tohto stanoviska som 30. júla 2015 zaslal starostovi obce Stará Myjava P. Kováčovi (a na vedomie primátorovi P. Halabrimovi). Odpoveď však neprišla, naopak, po roku tu boli bagrom vykopané dve stavebné sondy (nie archeologicke). Neskoršie som na ich miestach našiel množstvo ohorených kameňov, čo bol dôkaz, že v spodných vrstvách sa nachádzajú zvyšky zhoreného Kostoličša.

Na základe toho som požiadal tunajší stavebný úrad, aby na tejto lokalite neboli povolené žiadne stavebné práce dovedty, kým sa nezdiskutuje rozsah toho archeologickeho náleziska, čo mi bolo aj prisľúbené, a preto som 7. marca 2017 do Kopaničiar expresu nádejne napísal:

Na základe... nájdených stop po zhorenisku na mieste bývalého Kostoličša, dovoľujem si upovedomiť vedenie obce Stará Myjava, Evanjelického cirkevného zboru na Myjave i verejnosť, že naša „staromyjavská Trója“ zrejme vydala prvé svedectvo o svojej existencii. A preto je potrebné územie na parcelách č. 39776, 39775 a 39774 v katastrálnom území Stará Myjava povaľať za archeologickú lokalitu, ku ktorej podľa § 127 stavebného zákona 50/76 Zb. má čo povedať príslušný stavebný úrad, Krajský úrad pamiatkovej starostlivosti, a azda aj verejnosť z celej Veľkej Myavy.

Napriek tomu tunajší stavebný úrad aj s vedomím obce Stará Myjava v tejto archeologickej lokalite povolil výstavbu dvoch domov (údajne so súhlasom Krajského pamiatkového úradu) a tým zmarili nielen všetko úsilie nášho rodáka univerzitného profesora PhDr. Branislava Varsíka, DrSc (dodajme že nositeľ Zlatej medaily Univerzity Komenského, Zlatej medaily Slovenskej akadémie vied a Národnnej ceny SSR), aby na týchto miestach stál dôstojný pamätník, ale zároveň uprednostnili individuálny záujem pred záujmom nás všetkých.

Nemocničný park vo svetle poznania minulosti

Podobný postup, v rozpore so stavebným zákonom, zvolili tunajšie úrady už viackrát (čo môžem dokladovať) a inak to nie je ani pri legalizácii zámeru vytvoriť štyri desiatky rodinných domov v nemocničnom parku. Ale skôr ako uvediem podrobnosti, musím aj tu uviesť širšie súvislosti.

Predovšetkým, že lokalita určená na výstavbu najdejnej myjavskej nemocnice bola vyhliadnutá a zakomponovaná do prvého regulačného plánu už roku 1944 a vtedajší hlavní aktéri - Ing. arch. Eugen Kramára a Štefan Šebesta (mimočodom spolužiaci z pražského CVUT) si veľmi zakladali na tom, že sa im podarilo nájsť optimálne miesto medzi dvoma lesíkmi pri vtedajšej kopanici Smetanovia. S takýmto rešpektom bola nemocnica vyprojektovaná a vybudovaná, a zároveň v súlade s jej projektom sa po jej dokončení uskutočnila aj výsadba parkovej zelene medzi týmito lesíkmi. Tým vznikol ucelený park, ktorý vytvoril ochranno-hygienické pásmo nemocnice - a už onedlho sa NsP Myjava, ako vzorová nemocnica dostala aj do vysokoškolských lekárskych učebníč (50. výročie nemocnice Myjava, s. 10).

Začiatkom 60. rokov sa v tomto parku z podnetu MUDr. Vladimíra Dohnáho, primára vtedajšieho TBC oddelenia, uskutočnila výсадba dvoch lipových alejí smerujúcich do južného lesíka, čím sa vytvoril tzv. vychádzkový okruh pre TBC pacientov, a v takomto stave sa park v podstate zachoval až do súčasnosti.

K ochrane tohto parku prispeli aj nadriadené orgány. Napríklad v roku 1969, pri tvorbe prej zastavovacej štúdie na prístavbu polikliniky odmietla delegácia MZ SR v zložení MUDr. Poláček, Dr. Pleško, Ing. Hudač a arch. Kolaja jej situovanie do nemocničného parku a aj za cenu zvýšených nákladov trvali na prístavbe nemocnice zo severnej strany. Týchto rokovaní som sa ako zástupca MsNV Myjava osobne zúčastnil, v tom čase hlavným aktérom za NsP Myjava bol MUDr. Igor Pakan (mimočodom za prvúho riaditeľa NsP MUDr. Ivana Simka) a ten môže tieto skutočnosti aj potvrdiť.

Rovnako aj predstaviteľia OÚNZ Senica rešpektovali zachovanie tohto parku v súvislosti s výstavbou stomatologického a mikrobiologického pavilónu a za cenu zvýšených energetických a prevádzkových nákladov, ich umiestnili na vtedajšom voľnom priestranstve v južnej okrajovej časti areálu.

Podobné rozhodnutie sa zopakovalo aj v prípade budovy Ústavnej lekárne, ktorá za cenu zvýšených stavebných a prevádzkových nákladov bola situovaná na mieste bývalej nemocničnej čistiarne odpadových vôd (a žiaľ, aj mimo ľažiskových priesitorov nemocnice, a aj preto zostala nedokončená).

Jedinou výnimkou kedy došlo k zásahu do tohto parku, bola koncom roka 1989 začatá výstavba dvoch poliklinických pavilónov, ktorí sa po mimoriadnom úsilí podarilo rozbehnúť vtedajšiemu riaditeľovi MUDr. Zdenkovi Petrášovi. Tá sa mu však stala osudnou v súvislosti s rozbiehajúcou sa kritikou „že mesto má najnižšiu

výmeru verejnej zelene na obyvateľa na Slovensku“, a keďže nevyhovel ani ďalšej požiadavke „uchrániť nemocničný park a začínať výstavbu poliklinických pavilónov presunúť z parku na iné územia“, prišiel o miesto riaditeľa (Myjava v obrazoch histórie, II. diel, s. 459, tiež Myjavské hnutie z 25. mája 1990). Dodajme, že tento zásah do parku, ktorý bol inak nevyhnutný pre budúcnosť tunajšej nemocnice (kedže iné miesto nebolo) činil len asi 10% z terajšej plochy navrhnutej pre výstavbu rodinných domov.

K uvedenému záberu parku pre dostavbu poliklinickej časti NsP treba dodať, že všetky porasty, u ktorých to bolo možné, boli zároveň s ďalšou náhradnou výсадbou pod odborným dohľadom Jaroslava Holana, opäťovne vysadené v areáli nemocnice. Ako jeho bývalý nadriadený, musím aj na tomto mieste oceniť jeho zásluhu na ochrane a údržbe tohto parku až do roku 2005, kedy odišiel do dôchodku. Žiaľ, odvtedy jeho miesto nebolo obsadené kvalifikovanou osobou, a nemocničný park začal chátrať.

Problematika výstavby rodinných domov a ochrany nemocničného parku z hľadiska dodržiavania stavebného zákona

Po tomto pohľade do minulosti, treba sa vrátiť k činnosti tunajšieho stavebného úradu, a jeho podielu na tom, že účelovým výkladom stavebného zákona 50/76 Zb. je mestské zastupiteľstvo, komisia výstavby, ale aj verejnosť permanentne uvádzaná do omaly.

Jedným zo základných princípov tohto zákona totiž je, že vo všetkých štádiach, vrátane územného a stavebného konania, je rešpektovaná účasť verejnosti a taxatívne tých, *koho záujmy môžu byť priamo dotknuté* (zákon 50/76 § 34, odst. 2. a § 59, odst. 1, pís. a). Z uvedeného vyplýva, že zásah do nemocničného parku sa netýka len „vlastníkov susedných nehnuteľností“, ako sa chybne interpretuje (a údajne už aj rokuje s majiteľmi šiestych domov na ulici Pri lesíku aj s kompenzačnou ponukou poskytnutia menšej časti územia z nemocničného parku).

Podľa tohto zákona sa účastníkom konania stáva aj NsP Myjava so všetkými jej profesijnými a ďalšími organizáciami (ale aj s ochranou záujmov svojich pacientov a klientov), nevynímajúc ani verejnosť, ak sú dotknuté jej príame záujmy.

Inak povedané, do záberu nemocničného parku majú čo povedať aj lekári, ktorí sa týmto zaberajú nemocničné tenisové kurty alebo pracovníci a pacienti, ktorí využívajú tento park na oddych. Rovnako treba rešpektovať ochranno-hygienické

Vzorová NsP Myjava obklopená parkovou zeleňou – snímka zo 60. rokov minulého storočia

pásma nemocnice - osobitne pred juhozápadným priečelím novej polikliniky, kde sa nachádzajú ambulancie gynekologické, gastroenterologickej, urologickej atď., pred ktorými sa majú vo vzdialosti 6 - 7 m nachádzať stavebné pozemky a o ďalších 6 - 9 m rodinné domy s oknami obrátenými aj k týmto ambulanciam. K takému riešeniu majú čo povedať aj lekári a ďalší personál, ktorí tu bude musieť zrejme ambulovať za zaclonenými oknami - a v ich mene majú čo povedať aj orgány štátnej správy, predovšetkým hygienu a bezpečnosť práce. Rovnako k zásahu do nemocničného parku majú čo povedať orgány štátnej správy zodpovedné za ochranu zelené, ovzdušia i vodozáhytných funkcií porastov. K nemožnosti prístupu hasičských vozidiel takmer po celom obvode poliklinických pavilónov a značnej časti nemocnice majú čo povedať aj orgány požiarnej ochrany. A v neposlednom rade má k tomu všetkému čo povedať aj verejnosť, či už v úlohe pacientov nachádzajúcich sa v takýchto ambulanciach alebo z hľadiska využitia nemocničného parku v prospech celého mesta a jeho životného prostredia.

V tejto súvislosti treba upozorniť, že tieto princípy sa musia dodržiavať nielen v štádiu územného a stavebného konania (v zmysle citovaných paragrafov), ale dvojnásobne je treba na ne prihliadať už v štádiu obstarávania a schvaľovania územnoplánovacej dokumentácie (okrem iného aj preto, aby sa predišlo škodám v dôsledku jej neplatnosti).

Naďalej treba upozorniť, že projektant pri návrhu konkrétneho zastavovacieho plánu pre výstavbu 38 domov nerešpektoval doplnok územnoplánovacej dokumentácie (ÚPD) - z hľadiska komunikačného pripojenia tohto staveného obvodu z ulice Pirte, ktorá podľa platného územného plánu spolu s Moravskou ulicou tvorí hlavnú komunikačnú kostru pre urbanizáciu celého západného územia mesta. Naopak, treba podporiť v doplnku ÚPD obmedzené komunikačné pripojenie zo štátnej cesty Myjava - Stará Myjava len pre potrebu stomatologickej a mikrobiologického pavilónu, keďže týmto vzniká na Staromyjavskej ulici,

tesne vedľa frekventovaného vjazdu do nemocnice druhá križovatka, navyše s autobusovou zastávkou medzi nimi (a pohybom chorých a imobilných osôb).

Možný kompromis v otázke nemocničného parku a ďalší rozvoj indi- viduálnej bytovej výstav- by v duchu Štefánikovho odkazu „žiť v pravde a vo vzájomnej harmónii“

Z predchádzajúceho vyplýva, že územie nemocničného parku, v ktorom sa plánuje postaviť 38 rodinných domov, je treba podľa stavebného zákona pokladať za územie so zložitými vztahmi, a ak sa má v tomto zámere pokračovať, bolo by potrebné vypracovať variantné riešenie zastavovacieho plánu, ktoré bude akceptovateľné všetkými dotknutými účastníkmi.

Jednou z možností je plánovanú výstavbu rodinných domov presunúť do hornej časti tohto územia, aj s prípadným rozšírením tohto stavebného obvodu za areál NsP, čo je v súlade s doplnkom ÚPD (kde sa za oplotením nemocnice nachádza aj verejný pozemok nepoužívanej cesty) a celý tento stavebný obvod sprístupniť k komunikácie Pirte.

Naopak, strednú časť doterajšieho územia, vrátane tenisových kurtov ponechať ako park, ten revitalizať, poprípade doplniť ihriskami pre menšie deti a sprístupniť novými chodníkmi pre pešich, ktoré budú zároveň tvoriť pešie prepojenie (iba pešie!) medzi Staromyjavskou ulicou a týmto novým stavebným obvodom. Takyto park bude prirodzene plniť aj vodozáhytnú funkciu, čo umožňuje nerealizovať uvažovanú centrálnu vodnú nádrž dažďovej vody a nahradí ju menšími individuálnymi nádržami pri každom dome.

Predhodnotiť hranicu medzi parkom a zostávajúcou časťou areálu NsP s prioritou poziadavkou dodržania optimálneho hygienicko-ochranného pásma nemocnice a polikliniky, na tejto hranici navrhnuť nové oplotenie a doriešiť všetky aspekty z hľadiska

zabezpečia požiarnej ochrany NsP.

V dolnej časti územia a po dohode s majiteľom rozostavanej ústavnej lekárne rozhodnúť o budúcom využití alebo asanácii tohto skeletu, po dohode s nemocnicou prehodnotiť ďalšiu existenciu nedokončenej pergoly (aj s možnosťou jej zrušenia a náhradného vykurovania oboch pavilónov menšou plynovou kotolňou umiestnenou vo výmenníkovej stanici mikrobiologického pavilónu) a doriešiť náhradné využitie mikrobiologického pavilónu, vrátane prístupu a statickej dopravy.

Avšak základnou ideou tohto variantného riešenia by némala byť maximalizácia počtu postavených domov v nemocničnom parku, ale naopak, optimalizácia využitia tohto územia v prospech celej verejnosti.

Z uvedeného napokon vyplýva, že takéto riešenie (i keby sa celý nemocničný park zastaval) nemôže nahradieť územia, ktoré sú už desiatky rokov v platnom územnom pláne vyčlenené, a ziaľ, nevyužité pre výstavbu domov (odkedy sa vystriedalo už 6 mestských zastupiteľstiev a 3 primátori), a preto v širších súvislostiach odporúčam:

Čo najrýchlejšie pristúpiť v súlade s platným územným plánom mesta, k vytvoreniu jedného alebo viacerých stavebných obvodov (konkurenca je zdravá aj z hľadiska výkupu pozemkov) pre pokrytie výstavby rodinných na najbližšie desaťročie, teda minimálne pre sto a viac pozemkov. Pre tieto stavebné obvody urýchlene vypracovať zastavovacie plány a podľa nich rozbehnúť výkupy pozemkov i budovanie základnej technickej vybavenosti (pre začiatok stačia dolné vrstvy komunikácií, vodovod a základ elektrickej siete - zvyšok sa dobuduje postupne s dostavbou domov, podľa možností mesta a správcov inžinierskych sietí).

K nemocničnému parku pristupovať ako ku kultúrno-ekologickému dedičstvu, ktoré nám zanechala generácia Štefana Šebesta, a preto povoliť v ňom výstavbu rodinných domov iba v hornej časti, jeho strednú časť nadľale ponechať ako park a dôsledne revitalizovať, a v dolnej časti navrhnuť v doplnku ÚPD optimálne využitie zastavaného územia.

Nepripustiť ďalšie uvádzanie do omylu mestského zastupiteľstva a verejnosti účelovým výkladom stavebného zákona zo strany odboru výstavby a stavebného úradu, a snažiť sa minimalizovať škody, ktoré tým do teraz vznikli (je ich oveľa viac, ako boli spomenuté). V prípade staromyjavského Kostolišča, ktoré je kolískou nás všetkých, odporúčam nepovoľovať ďalšiu výstavbu dovtedy kým, sa geomagnetickým prieskumom nepreverí táto lokalita, a podľa možnosti mesta a ďalších kompetentných orgánov, takýto prieskum maximálne urýchliť, a tým zachrániť aspoň niečo z odkazu prof. Branislava Varsika.

Pre sprofesionálne výkonu štátnej správy na úseku územného plánovania vytvoriť po vzore iných miest funkciu Hlavného architekta a obsadiť ho kvalifikovanou osobou (na ktorú sa presunú všetky kompetencie vyplývajúce z § 1 – 42 stavebného zákona 50/76 Zb).

Celkom na záver dovoľujem si apeľovať na všetkých, komu leží na srdeci budúcnosť tohto mesta, aby nehazardovali s osudem jeho obyvateľov a vrátili sa k odkazu svojich významných rodákov. Žijeme na miestach, kde krédo myjavského rodáka Štefana Šebesta, ktoré si priniesol od pražských profesorov, že „architektúra je matkou všetkých umení“ dokonale zvečnil turolúcky rodák Dušan Jurkovič a toto dedičstvo by nás malo zavážovať aj pri ďalšom budovaní nášho mesta.

No rovnako stojí za pripomienku odkaz ďalších našich rodákov. Plukovník Ján Černek po druhej svetovej vojne mal na výber - rozhodnúť sa medzi Štefánikom a Gottwaldom - a ako sám uviedol vybral si Štefánika „aby mal svedomie čisté pred Bohom i nárom.“ Zato skončil ako degradovaný vojak v chudobe, dnes mu však patrí hodnosť generála... A dopovedať treba, že jeho Štefánik, ako som aj v nedávnom seriáli viackrát uviedol, nadovšetko uctieval „žiť v pravde a vo vzájomnej harmónii“ a verím, že tento odkaz bude platiť aj pre súčasnú a budúcu Myjavu a Turú Lúku.

Ján Gálik
(koniec)